

Нажимидинова Асылкан Элчиевнанын «ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери» деген темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча, педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине карата

РАСМИЙ ОППОНЕНТТИН ПИКИРИ

XXI кылымдагы ааламдашуу процесси жаштарга билим берүүнүн артыкчылыктуу багыттырын, улуу муун менен кичүү муундун өз ара алака-катышын, кийинки муунга билим жана тарбия берүү иш-чараларын, усул-формаларын жаңылоону гана талап кылбастан, жалпы адамзат коому боюнча бирдей (глобалдуу) билим берүү зарылдыгын да күн тартибине коюп отурат. Кыргыз элинде калыптанган педагогикалык көрөңгөлөрдү окутуу процессине аралаштыруу менен катар эле дүйнөлүк билим берүүдө иштелип чыккан, өзүнчө билим берүү концепциясы же теориясы катары практикадан өткөн илимий-практикалык иштерди, педагогикалык-дидактикалык ой-корутундулардын алгылыктууларын пайдалануу учурдун талабы экендиги талашсыз.

Муну натыйжалуу жүзөгө ашыруу үчүн мугалим өзүнүн үйрөтүү ишмердүүлүк табиятын илгерилетүү жана адабий-дидактикалык булактардын негиздерин тереңдетүүсү зарыл.

Кыргыз адабиятын окутуунун методикасы илиминде иштелбеген маселелер жыш. Ошондой маселелердин бирине, б.а. ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандырууда ишенимдүү илимий-теориялык жыйынтыктарды чыгаргандыгы менен аталган эмгек дөөлөттүү касиетке ээ болуп турат.

Диссертациялык иш изилдөөнүн илимий негизи тууралуу түшүнүк берген киришүүдөн, 3 главадан жана алардан келип чыккан корутундулардан, жалпы корутундудан, пайдаланылган адабияттардын тизмесинен, тиркемелерден уюштурулган.

Диссертациянын биринчи главасы « Кыргыз балдар фольклорунун этнопедагогикалык мазмуну, маани-маңызы, аны ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде окуп-үйрөнүүнүн теориядагы жана практикадагы абалы» - деп аталып, анда кыргыз балдар фольклорунун этнопедагогикалык мазмуну жана учурдагы маани-маңызы, кыргыз балдар фольклорунун этнопедагогикалык өңүттө изилденишинин жана ЖОЖдордо окутуунун абалы, кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттер ээ болуучу этнопедагогикалык компетенциялар, алардын мүнөздөмөсү жана таалим-тарбиялык функциялары тууралуу маалыматтар жазылып, иликтөөлөр жүргүзүлгөн.

Диссертациянын 15-бетинде: «Балдар фольклору дүйнө элдеринин адабиятында да фольклордун бир бөлүгү катары изилденип келе жатат. Ал эми кайсы эл болбосун өзүнүн фольклористика илиминде балдар чыгармачылыгына өзгөчө көңүл бөлүп, анын жаш өзгөчөлүгүнө, аткарган функциясына, жалпы методологиялык принцибине таянып изилдөө иштерин жүргүзүшкөн. Ошол ар бир улуттун балдар фольклорунда жанр, термин маселелери да илимий жактан эбак такталып калыптанган. Кыргыз балдар фольклорун изилдөөнүн жеке эле тарыхый фольклордук планда эмес, профессионалдык балдар адабиятынын теориясын, тарыхын ар тараптуу изилдөөдө да терең мааниси бар» – деп баса белгилеген. Ал эми диссертациянын 33-бетинде: « Балдар фольклорун мектепте окуп үйрөнүү менен бирге алардагы элдик таалим-тарбиянын маани-маңызы, дүйнө-таануучулук каражаты катары анча эле маани берилген эмес. Балким, бул демократиялык коомубузга чейинки саясаттан улам элдик таалим-тарбиялык метод, принциптерди, илимий педагогика тарабынан унутта калтырылганы менен окуу китептеринде белгилеп, адабий үлгүлөрдө маани-маңызы унутта

калтырылбагандыгын мектеп программасына киргизилген макал-лакап, табышмак, жаңылмач, жөө жомок, улуу "Манас" эпосунунан кирген үзүндүлөрдүн идеалык-тематикасынан көрүүгө болот» - деп, жаш жеткинчектерге тарбия, билим берүүдө "Манас" эпосунун мааниси зор экендигин ачыктаган.

Экинчи глава «Кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттерде этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу боюнча изилдөөнүн материалдары жана методдору» - деген аталышта берилип, студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу боюнча изилдөөнүн материалдары жана методдору жана педагогикалык эксперименттин жүрүшү жана жыйынтыктары аныкталган.

Кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу боюнча илимий изилдөө ишинин максатын жана аны ишке ашырууга карата коюлган милдеттерди ачык, так жана натыйжалуу ишке ашыруу үчүн изилдөөнүн объектиси жана предмети аныкталган. Ошондой эле студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу боюнча изилдөөнүн материалдары жана методдору чагылдырылган. Балдарды адептик оң сапаттарга үйрөтүүнүн эң таасирдүү куралы катары көркөм адабият кызмат кыларын айтып өткөн.

Үчүнчү глава «ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун формалары жана методдору» - деп аталып, студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун формалары, балдар ырлары, табышмактар жана жаңылмачтар, макал-лакаптар, элдик жомоктор, уламыштар жана аңыз кептер аркылуу студенттер ээ болуучу этнопедагогикалык компетенттүүлүктөр белгиленип, окуучулардын тил байлыгын арттырууга, сынчыл ой жүгүртө билүүсүн өркүндөтүүгө, дүйнөнү кабылдоо деңгээлин жогорулатууга,

тапкычтык, байкагычтык сезим-туюмун ойготууга, билимди, билгичтиктерди жана көндүмдөрдү уюштурууга багытталган.

Диссертациянын 139-бетинде: «Элдик педагогикада адамдын жүрүм-турумуна, аң сезимине, сезимдерине болгон таасирдин оозеки формалары көп түрдүү б.а насаат айтуу, акыл айтуу, түшүндүрүү, буйрук өтүнүч, тапшырма берүү, ырым-жырым, үйрөтүү, каалоо айтуу, кеңеш берүү, четин чыгарып сүйлөө, алкыш, айыптоо, жемелөө, убада берүү, сөз-кеп, сүйлөшүү формасында ишке ашат. Анткени сүйлөшүү-элдик тарбиянын эң негизги факторлорунун бири болуп саналат» - деп айтып, элдик педагогикалык үлгүлөрдү пайдалануу маанилүү экендигин көрсөткөн.

Диссертациянын 154-бетинде: «Бүгүнкү мезгилдеги илимий-технологиянын арасында жүрүп жаткан атандашуу доорунда мектеп окуучуларынан баштап ЖОЖдордогу студенттерге чейин көркөм чыгармага болгон кызыгуу начарлады. Коомдогу мындай негативдүү көрүнүштүн басымдуулугун жоюу үчүн эзелтеден бери муундан муунга чейин колдонулуп келген улуттук кор, көрөңгөбүздүн руханий асыл баалуулуктарын ЖОЖдун студенттерине, алар аркылуу бала бакчадан баштап, мектеп окуучуларына атайын кесипчилик орто окуу жайларына жеткирүү билим берүү системасындагы улуттук интеллегенциянын зарыл милдеттеринен болуп саналат» - деп белгилеп, бул предметти окуп үйрөнүү менен тилдик-коммуникативдик, этномаданий, этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрү калыптанарын ачыктаган.

Диссертациянын жалпы корутунду жана сунуштарында, кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттер ээ болуучу этнопедагогикалык компетенциялар, алардын дидактикалык мүнөздөмөсү жана таалим-тарбиялык функциялары катары дидактикалык талаптардан болгон адабий-теориялык, эстетикалык-рухий компетенттүүлүгүн өркүндөтүү зарыл экендигин айтуу менен жогорку окуу жайлардын педагогикалык факультеттерине кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу

багытында атайын (спец) курстарды киргизүү керектигин жана кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу багытында илимий изилдөөлөрдү мындан ары да тереңдетүүнүн зарылчылыгын айтып өткөн.

Изилдөөнүн корутунду-сунуштары ишенимдүү жасалган, алар коюлган милдеттердин чечилишине баш ийдирилген.

Издөнүүчү А.Э.Нажимидинова изилдөөгө жаңыча мамиле кылып, көтөрүлгөн бардык көйгөйлөрдү бүгүнкү күндүн талабына ылайык иштеп чыгууга жетишкен.

Илимий эмгек боюнча айрым бир сунуштарды айта кетсек:

1. Жогорку окуу жайлардын педагогикалык факультеттерине кыргыз балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу багытында атайын (спец) курстардын болжолдуу жумушчу программасын киргизсе жакшы болмок.
2. Практикалык сунуштарга көбүрөөк басым коюлуп, сунуштар берилсе диссертациялык иштин натыйжалуулугун арттырмак.

Бул айтылгандар диссертациянын илимий-методикалык аппаратына, түзүлүшүнө, жалпы мазмунуна таасирин тийгизбейт. Диссертация өз алдынча аткарылган илимий-изилдөө иш катары саналат жана диссертант алдына койгон милдеттерин толук аткара алган деп эсептөөгө болот.

Жыйынтыктап айтканда, Нажимидинова Асылкан Элчиевнанын «ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде балдар фольклору аркылуу студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери» деген темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча диссертациялык иши жана анын авторефераты Кыргыз Республикасынын Жогорку Аттестациялоо комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды

берүүнүн тартиби жөнүндөгү жобосунун» 10. пунктуна ылайык иштелип чыккан эмгек болуп саналат. Изилдөөнүн автору А.Э. Нажимидинова аталган адистик боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Расмий оппонент, педагогика
илимдеринин кандидаты, доцент

Абдырасулова Э.К.

Подпись Абдырасулова Э.К. заверяю
члв.общим отделом
К. АХУНБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК МЕДИЦИНАЛЫК АКАДЕМИЯСЫ
КЫРГЫЗСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ ИМ. И. С. АХУНБАЕВА

Дата поступления
отпр 18.02.2013
13.20.623

А.А. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети
Кыргызский государственный университет им. И. Арабаева
ОК:
КОЛ ТАМГАСЫН ТАСТЫКТАЙМЫН
ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ